

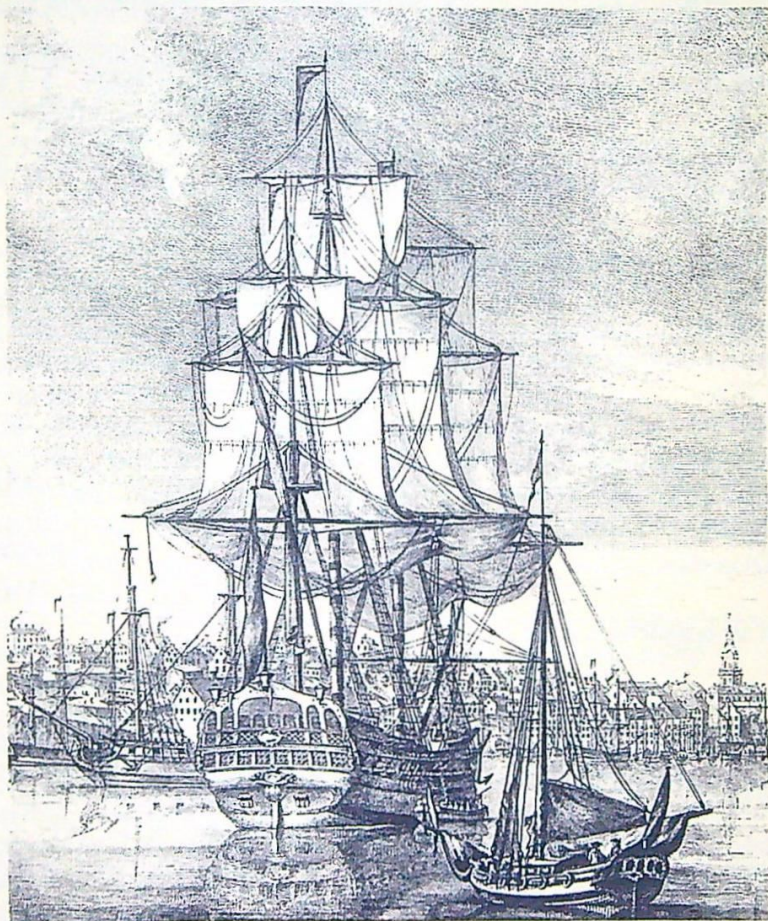
Västanbladet

VÄSTRA SVERIGES GENEALOGISKA FÖRENING

Årg 17

2000

Nr 1

OSTINDIEFARARE, KOPPARSTICK AV OLOF ÅRRE FRÅN 1768. BILD GÖTEBORGS STADSMUSEUM

Vårens föredragstema: "Sjöfart och sjöfolk"

INNEHÅLL NR 1 / 2000

MÖTESKALENDERN 3

Rolf Ekelund:

ORDF. HAR ORDET 4

VERKSAMHETSPLAN 2000 5

NYA MEDLEMMAR 6

Lars Melchior:

SJÖMANSÄNKANS BÖN OM HJÄLP 7

INTERNET 8

Per Liljeström:

SLÄKTDATAS REGISTERFILER 9

Joel Holger:

ARKIVENS DAG 11

Rolf Ekelund:

HÅKAN OLUFSSON 12

AVLIDNA MEDLEMMAR 16

Lars Gahrn:

BOUPPTECKNINGEN LÄR OSS 17

NYFÖRVÄRV TILL BIBLIOTEKET 20

LANDET RUNT 21

NÄSTA NUMMER AV VÄSTANBLADET
UTKOMMER I BÖRJAN AV APRIL 2000.
MANUSSTOPP DEN 10 MARS.

VÄSTANBLADET

Erik Dahlbergsgatan 36 B, 411 26 GÖTEBORG
Tel. 031 - 13 12 26 (tisd. 10-12, torsd. 10-14)
Postgiro 24 23 85 - 3

Ansvarig utgivare: Per Liljeström 0302-13191
Vänskapen 3 e, 443 34 LERUM
Redaktionskommitté:
Per Clemensson, Per Liljeström och Joel Holger

VÄSTRA SVERIGES GENEALOGISKA FÖRENING

MEDLEMSFÖRENING I SVERIGES
SLÄKTFORSKARFÖRBUND

Styrelse 2000

Ordf. Rolf Ekelund, 031 - 93 15 15
Lerdalav. Pl. 5114, 430 41 KULLAVIK
V.ordf. Per Clemensson, 031 - 20 65 63
S. Vägen 79, 412 54 GÖTEBORG
Bibl Tommy Näzell, 031 - 338 08 58
Klarbärsv. 18, 435 43 PIXBO
Skr. Joel Holger, 031 - 40 85 20,
Lilla Danska V. 2, 412 74 GÖTEBORG
Kassör Ewert Arwidsson, 0520 - 707 39, Göte-
borgsv. 91 A, 461 54 TROLLHÄTTAN
Klubbm. Karin Holger, 031 - 40 85 20
Lilla Danska V. 2, 412 74 GÖTEBORG
Övriga Ingegärd Almqvist-Persson
031 - 44 18 13, Postgängen 1 A,
433 04 PARTILLE
Lars Olof Lööf, 031 - 40 57 51
S. Vägen 95, 412 63 GÖTEBORG
Örjan Nordmalm, 031 - 20 57 27,
Bohusg. 24, 411 39 GÖTEBORG
Suppl. Jan Kartengren, 031 - 97 01 86
Box 21, 430 81 KÖPSTADSÖ
Per Liljeström, 0302 - 131 91
Vänskapen 3 e, 443 34 LERUM
Sybil Winell, 031 - 16 05 95
Föreningsg. 16 E, 411 27 GÖTEBORG

ISSN - 1102 - 4453

Kopierad på miljövänligt papper hos
Mediagruppen KOPIERINGEN AB, Gbg

vi möts

MEMBER !

DU TÄNKER VÄL PÅ ATT DET ÄR DU

SOM ÄR FÖRENINGEN, UTAN DIG BLIR DET INGEN VERKSAMHET !

Välkommen till ett
nytt verksamhetsår
2000

VÅRENS PROGRAM

MÅNDAGEN DEN 21 FEBR. KL 18.30

Föreningskväll på Erik Dahlbergsgatan 36 B med föredrag av sjökapten Lennart Revborn om "Sjömanshusen i Sverige och sjömännen i rullorna".

MÅNDAGEN DEN 13 MARS. KL 18.30

Ordinarie årsmöte med sedvanliga ärenden enl. stadgarna.

Vi skall också ånyo ta upp frågan om ändring av vår förenings namn till GöteborgsRegionens Släkthforskare, vilket som bekant innebär en stadgeändring.

Efter förhandlingarna föredrag av arkivarie Lars Melchior om "Hemförarbåtarna och deras besättningar".

MÅNDAGEN DEN 10 APRIL. KL 18.30

Föreningskväll på Erik Dahlbergsgatan 36 B med föredrag av arkivarie Ann-Christin Alexandersson över ämnet: "Känsö, karantänstationen i Göteborgs inlopp".

LÖRDAGEN DEN 20 MAJ.

Preliminär dag för båtutfärd till Känsö i Göteborgs södra skärgård.

ANMÄLAN senast 3 dagar före resp. program och i så god tid som möjligt.

Kaffe serveras, mötesavgift 40.- kr.

Ring Stina Börjeson tel. 031 - 25 75 55 eller Karin Holger tel. 031 - 40 85 20.

MYCKET VÄLKOMNA

TAG GÄRNA MED GÄSTER

Entrén till samlingsalen sker genom VSGF:s egen lokal, vilken måste läsas under själva mötet. Kom således i god tid ; vi har öppet 1 timma före varje föreningsmöte.

Samlingsalen rymmer 40 pers. Ev. återbud måste anmälas.

Tack, LarsOlof

Vid höstmötet i nov. 1999 avgick LarsOlof Lööf efter sju år som ordförande i VSGF. Vi tackar Dig LarsOlof för en god insats med underhållande föredrag och trevliga utflykter under denna tid och Din medverkan som skribent i Västanbladet. Det känns tryggt att Du nu inte helt lämnar styrelsearbetet utan stannar kvar som ordinarie styrelsemedlem.

Tack till Karin Långström

Av vår hedersledamot Karin Långström har vi strax före jul erhållit en donation av kr 10.000:-, för vilket vi framför ett varmt tack.

..... och hjärtligt tack alla

som i samband med inbetalning av årsavgiften har skänkt ett extra penningbidrag !

Jag heter Rolf Ekelund och på höstmötet i november valdes jag till VSGF:s ordförande för år 2000. Därför tycker jag det är på sin plats att ge en kort presentation av min person och min genealogiska tillhörighet.

1973 blev jag medlem i VSGF, men jag har hållit på med släktforskning i mer än 50 år och det har varit en mycket stimulerande hobby. Mina Arötter har jag till stor del i Marks härad i Västergötland, den s.k. Knallebygden, och i mina anor har jag bland annat 10 generationer av vävnadsförläggare, knallar och textiltfabrikanter.

Själv har jag arbetat som ingenjör inom så varierande industrier som flygmotorer, gjuteri, choklad, kex, öl och bilglas. De sista 16 åren hade jag ett eget företag för import och försäljning av framför allt gitarrer.

Sedan 1974 är jag medlem i Visans Vänner och på senare år har jag deltagit i byggande av Vikingaskepp och Ostindiefararen Götheborg III.

Vid den stora utställningen - "Släktforskning, En Hobby För Alla" - på Historiska Museet 1983-84, verkade jag som utställningskommisarie för VSGF och i samarbete med Johan von Sydow utgav vi en utställningsskrift.

I kompanjonskap med andra forskare har jag utgivit ett antal verk inom genealogin för underlättande av forskning i församlingar, där kyrkoböcker saknas på grund av brand. För soldatregistret i Borås har jag också excerperat soldaterna vid Elfsborgs Regementes Livkompani.

Under 1970-talet inriktade jag min forskning på textilhanteringen i min hembygd, Marks härad, ett material som finns redovisat i Borås Museums årsbok 1980. - "Från Borås och de sju häraderna".

1981 gav jag ut en bok med färgfoton om min födelseförsamlings kyrka, Surteby, över dess historia, takmålningar och inventarier.

Och så förra året ansåg jag min egen släktforskning avslutad och gav ut min samlade familjeforskning av bl.a. an- och släkttavlor i bokform.

Rolf Ekelund

*Vid höstmötet den 15 nov. 1999 fastställdes
VSGF:s kommande inriktning genom denna*
VERKSAMHETSPLAN 2000

Övergripande mål

Föreningens ändamål är att i Göteborgsregionen främja släktforskning och intresset för allmän kulturhistoria.

Den skall vara sina medlemmar till hjälp i frågor om släktforskning, arkiv, litteratur m.m. och vara öppen för såväl nybörjare som mer erfarna forskare.

Föreningen skall tillvarata sina medlemmars intressen hos arkiv, bibliotek o.d.

Kontakter

Föreningen är medlem i Sveriges Släktforskarförbund samt ansluten till Genealogiska Föreningen och Göteborgs Hembygdsförbund.

Genom utbyte av tidskrifter skall den hålla kontakter med andra föreningar med samma eller likartad verksamhet.

Ekonomi

Föreningens ekonomi skall hållas i balans så att föreningslokal kan hyras och verksamhet bedrivas i denna. Medlemsavgiften, f.n.135.- kr/år, är den väsentliga intäkten och bestäms för det kommande räkenskapsåret på höstmötet.

I medlemsavgiften skall ingå medlemstidningen Västanbladet.

Genom medlemsvärning skall föreningen försöka höja VSGF:s ekonomiska bas och genom annonsackvisition minska kostnaden för medlemstidningen. Föreningen skall dessutom söka allmänna medel från myndigheter och ur fonder o.d.

VSGF:s största utgifter är föreningslokalen och Västanbladet. Föreningen hade 378 medlemmar år 1999.

Fortlöpande verksamhet

Medlemstidningen Västanbladet ISSN - 1102-4453

utkommer med fyra nummer/år. Nuvarande upplaga ca 500 ex.

Tidningen innehåll väljes så att den blir attraktiv för alla medlemmar.

Bibliotek

Biblioteket omfattar ca 5.000 volymer.

Dess boksamlingar, släkttavlor, släktutredningar och tidskrifter samlas, vårdas och systematiseras fortlöpande genom kort och/eller datorregistrering. Biblioteket hålls tillgängligt för medlemmar och andra forskare. Medlemmar får enl. låneregler låna hem viss litteratur.

Föreningsmöten

Föredrag hålls omkr.5 ggr /år, varav 2 st i anslutning till vår- och höstförhandlingar.

Föredrag skall behandla genealogiska, personhistoriska eller närliggande ämnen.

Föreningen ordnar utfärder och besöker för medlemmarna historiskt intressanta platser och byggnader, arkiv, bibliotek, museer o.d.

Forts. på nästa sida

Utredningar och projekt

Föreningen skall fortsätta att arbeta med den Långströmska samlingen av familjenotiser, så att denna successivt kan överlämnas till Landsarkivet för filmning.

Datorer med lämpliga anvisningar iordningställs till hjälp i medlemmarnas forskning. Ytterligare cd-skivor anskaffas om ekonomin tillåter.

Utbildning/kurser

Föreningen har ambitionen att starta en nybörjarkurs i släktforskning under hösten.

Aktiviteter

I samband med Arkivens Dag anordnas visning av de släktutredningar, böcker o d som föreningens medlemmar arbetat fram.

Föreningen skall vid lämpligt tillfälle i samarbete med dataföreningar och bibliotek arrangera släktforskardagar.

Släktforskningservice

Förmedlas i begränsad omfattning.

Detaljerad plan för år 2000

Styrelsen föreslår att under året ändra föreningens namn till GöteborgsRegionens Släktforskare.

Föreningen skall

Hålla bibliotek och expedition öppna under våren och hösten
tisdagar kl 10-12 samt torsdagar kl 10-14.

Se vidare 'Vi möts' sid 3 om föreningsmöten, utfärder etc.

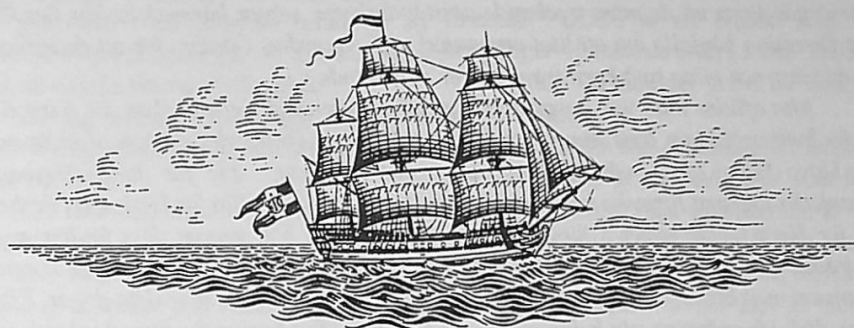
NYA MEDLEMMAR t.o.m. jan 2000

Olofsson, Bo	Kristinehöjdsgatan 6, 412 82 Göteborg	tel. 031-160015
Kronander, Peter	Träkilsgatan 11, 416 78 Göteborg	031-214128
Ekman, Lillebil	Box 125, 314 22 Hyltebruk	0345-14050
Block, Karin	Vattugatan 3, 413 16 Göteborg	031-147980
Enelund, Tina	Folketshusvägen 20, 449 42 Nol	0303-741263
Thoresson, Henry	Skolvägen 35, 433 61 Sävedalen	031-265610
Nyström, Ulf	N. Dragspelsgatan 10, 421 43 V.Frölunda	031-473552
Hallengren, Ulf	Linnégatan 55, 413 08 Göteborg	031-128360
Vaatiainen, Michael	Rörsvägen 6, 435 00 Mölnlycke	
Liljeros, Birgitta	Mandolingatan 7, 421 40 V. Frölunda	031-475795

Välkomna i föreningen !

Sjömansänkans bön om hjälp ...

av arkivarie Lars Melchior

I 1748 års Coopvaerdie-reglemente (coopvaerdie=handelssjöfart) togs ett samlat grepp på skeppsfolkets plikter och skyldigheter och sjöfolkets friheter och förmåner. Reglementets artikel VI stadgade om inrättande av ett sjömanshus. Bland dess arbetsuppgifter ingick att uppbära och förvalta avgifter från kofferdiskeppens ägare eller redare och från sjöfolket. Avgifterna skulle användas till "de af Coopvaerdi-Sjöfolk, som antingen under och uti tjänst på Svenske Coopvaerdi-skepp, lidit någon skada til hälsa och lemmar, eller och uti förbemelta tjänst tillbragt deras år, och för ålderdom samt bräcklighets skul, icke vidare tjänst kunna göra, måga, uppå deras återstående lefnadstid, niuta ett wist årligt underhåll."

Relativt snart kom möjligheten att få sjömansuspension också att innefatta änkor och barn.

För att få pension måste den sökande visa att de bl.a. saknade fast egendom, levde under svåra omständigheter och inte hade vuxna barn som kunde dra försorg om dem. Sjömanshusdirektionen gjorde tämligen omsorgsfulla undersökningar innan en pension beviljades.

Först in på 1900-talet började pensionerna att utbetalas med tjänstgöringstiden till sjöss som enda beräkningsgrund. Den tidigare möjligheten att få sjömansuspension hade nu blivit en rättighet.

I sjömanshusets i Göteborg arkiv finns en serie E XII, gratialansökningar (pensionsansökningar) för tiden 1810 och framåt. Anna Greta Tunells hemställan om pension 1818 får tjäna som exempel på en ansökan:

Forts. på nästa sida

Källa : Sjömanshusets i Göteborg arkiv, volym E XII:5
Artikel publicerad som dokument Nr 6-1993 vid Göteborgs Landsarkiv.

Respective Herrar Ledamöter af Sjömanshus Direction.

Undertecknad Enka efter Coopvardie Skepparen Johan Tunell som den 17 mars innevarande är led skeppsbrott och dervid drunknade, efterlämnande mig med 3ne små oförsörjde Barn uti de mäst tryckande omständigheter, vägar härmedelst hos Respective Direction bönfälla om ett litet understöd ur Sjömanshus Cassan, för att derigenom skydda mig och mina små barn från hunger och elände.

Min aflidne man var Borgare i Kongelf och derstädes erlagt skatt för 6 års tid, under hvilken tid han farit som skeppare 1mo för Herr Qwäderlöf då han olycklig nog att blifva tagen af Danska kapare och insatt i Prison, 2de för Juden Heyman, äfvenledes tagen af Franska kapare och försatt i samma öde, 3tio för Herr John Ferber, 4o för Herr L. Strømmer i Strömstad på hvilken man han genom dess faillissement förlorade hela sin förtjenst, något öfver 500 Rd Rgs, 5o för Bryggaren Herr Lorentz Svensson med hvars farthyg han hade olyckan att förlora och se sina sista dagar. Efter hans död, öfversåg jag min belägenhet, och fant mig efter honom fördjupad i skuld, och hvar till de lilla lösöres bo jag ägde omöjeligen kunde räcka till dess betalande, hvarföre jag blef tvungen till det obehagliga steg, att till mina Creditorer afstå all min Egendom, och äger nu mer icke det ringaste att tillgå.

Derföre Respective Direction, som så ofta visat sig icke tröttna wid den nödlidandes rop, vägar en bedröfvad Mor med sina hungrande Barn anropa om hjälp för att skydda oss ifrån den grymma hungrens rysliga plågor.

*Med djupaste wördnad framhärdar
Respective Sjömanshus Directionens*

*Ödmjukaste Tjenarinna
Anna Greta Tunell*

*Riktigheten intygar
Lorentz Svensson*

Anna Greta Tunell hade lyckan med sig. Hon beviljades 12 Rd Bo årligen. Beslutet fattades den 2 juli 1818 och är undertecknat av (P.P.) Ekman.

Internet

- värt att pröva

Mölnbalds kommuns länkkatalog:

www.molndal.se

Kultur på nätet, en ingångssida:

www.kulturnat.nu

Hallands Gen. Förenings vigselboksregister för Halland 1672 - 1860:

www.halland.genealogi.se/vigregis.htm

Jönköpingsbygdens Gen. Förenings ministeralböcker i regionen:

<http://w1.361telia.com/~u36110643>

Lokalhistoria i Halland, socken- och kommunalstämmoprotokoll 1700 - 1918

www.lokalhistoria.nu

LIBRIS, det nationella biblioteksdatasystemet

www.libris.kb.se

Demografiska Databasen Södra Sverige

<http://195.67.10.227/default.htm>

Släktdatas registerfiler

av Per Liljeström

Föreningen Släktdata har ända från begynnelsen i sitt program syftat till att Sveriges kyrkoböcker på ett lätt sätt skall stå till släktforskarnas förfogande.

När jag träffade föreningens grundare Bertil Magnusson i februari/mars 1989 hade han två idéer:

- *dels ville han starta Föreningen Släktdata.*

- *dels ville han datorisera (digitalisera) våra kyrkoböcker och ställa dem till släktforskarnas förfogande.*

Mera specificerat var det i första hand födelseböcker (Fb), vigselböcker (Vb) och dödböcker (Db) som skulle bli tillgängliga som datorfiler.

Föreningen Släktdata

Som nybliven datorägare och sedan 1986 användare av dator i arbetet blev jag tänd på idén och gick med som medlem *nummer fyra* i föreningen, som då ännu inte formellt hade instiftats.

Redan från början hade föreningen några ivriga inmatare, bland dem Martin Pehrsson i Uddevalla. Några av styrelsemedlemmarna har tillsammans och var för sig varit ute på *missionsresor* på olika håll. Ytterligare personer har på så sätt engagerat sig i arbetet.

Föreningen Släktdata har på detta sätt fått tillgång till många forskares register vilka därmed gratis ställs till andra forskares förfogande med villkoret att materialet inte utnyttjas i vinstsyfte. Vi vet också att idén till Demografiska Databasen för Södra Sverige (DDSS) ursprungligen kommer från ett besök, som Anders Svensson gjorde på

Släktdatas reklamsida, d.v.s. hemsida, på Internet. DDSS är ett projekt som har kopplingar till Landsarkivet i Lund. DDSS-filerna ställs via Internet gratis till forskarnas förfogande.

Idén att ställa alla dessa filer till forskarnas förfogande är strålande. Att som forskare själv kunna välja sökkriterium är väsentligt och att sekundsnabbt få upp svaret på skärmen för att därefter kunna skriva ut de uppgifter man vill ha. Det är också förnämligt att slippa få pappersutskrifter kilovis på sådant som kanske endast till några procent intresserar en. Det är också viktigt att kostnaden hålls nere genom att datorfilerna användes direkt.

Register gratis

Släktdatas register finns att ladda ner från Internet i såväl textformat som format för registerprogrammet QA. Att registren är gratis betyder för Släktdatas del att vi endast tar ut självkostnadspriset för diskett eller CD-skiva samt porto.

Enstaka register kan laddas ner från nätet:

<http://sd.datatorget.educ.goteborg.se>

Det utan tvekan mest ekonomiska är att beställa en CD-skiva med föreningens samtliga register. Priset är 65 kronor inkl. porto. Både storforskaren och småforskaren har råd att köpa en ny skiva varje år och på så sätt hålla sina forskningsmöjligheter på topp.

Använd hårddisken

Den som har en skapligt stor hårddisk bör lägga in samtliga filer på disken och kan på

så sätt söka med betydligt större snabbhet.

Om en förening köper skivan kan medlemmarna kopiera in önskade filer på den egna hårddisken. Det är väsentligt att ha bekväm tillgång till registerfilerna när man forskar.

Västra Sveriges Genealogiska Förening (VSGF) med säte i Göteborg - har en speciell dator för forskning, och där finns samtliga Släktdatas filer inlagda.

Som jag inledningsvis nämnde så är vår registrering främst inriktad på Fb, Vb och Db, men vi tar givetvis hand om alla register som vi får förfoganderätten till. T.ex. har vi ett register på över 680 personer som avled i kolera 1834 i Jönköping.

Släktdatas registerarkiv omfattar nu 253 register med totalt mer än 561 000 poster.

Fel i registren

I nästan alla register finns fel. De kan vara ursprungliga, d.v.s. det står fel i t.ex. kyrkboken.

Andra fel kan bero på svårigheten att läsa de gamla böckerna. En tredje typ av fel är felskrivning vid excerperingen (avskriften) eller vid datoriseringen.

Demografiska Databasen för Södra Sverige har en mycket noggrann kontrolläsning av sina filer. Det har vi i Släktdata inte möjlighet till, men vi bedömer ändå filerna viktiga att presentera för forskarna. Vi vill givetvis ha besked när fel upptäcks så att vi kan gå tillbaka till källorna för att kontrollera var felet uppstått och att rätta filen.

I Tidningen Släktdata uppmanar vi den som finner en uppgift av intresse att själva på mikrokortet se efter vad som skrivits i kyrkboken. Ett register är ju inte en komplett bok utan ett hjälpmedel för vidare sökning.

Ansvarig för föreningens registerarkiv och registerdistribution är Allan Palmgren tfn 0302-120 89 eller e-post:

<allan.palmgren@mailbox.swipnet.se>

Lämna registren till Släktdata

Till sist vill jag rekommendera såväl medlemmar som icke medlemmar att ställa sina register till förfogande. Föreningen Släktdata kan ombesörja att excerperade och handskrivna eller maskinskrivna register blir datoriserade.

Välkommen till Föreningen Släktdatas Vårmöte !

Lördagen den 8 april kl. 11.00

på IOGT-NTOs Nordengården, Stockholmsgatan 16, Göteborg

Nils Marelius berättar om Kyrkobokföringshistorik

och pastorsämbetenas arbetsuppgifter t.o.m. 30 juni 1991 med vissa sidoblickar.

Om registrering av kyrkoböcker

Vi hoppas också att kunna presentera kyrkobokföringsregistrering på dator.

Göteborgs Stadsmuseum, Ostindiska Huset, N.Hamng. 12

Söndagen den 12 mars kl 11.00 - 15.30

Föreningsdag med många aktiviteter: dans, musik, slöjd, dräktvisning mm.

Entré till museet denna dag 20.- kr.

Arkivens dag den 13 nov. 1999

STAMTRÄDETS 12 DELAR UTLAGDA I LILLA KAPPRUMMET. FOTO PER CLEMENSSON

Denna lördag presenterade vi vår förening med bokbord och skärmar i entréhallen till Landsarkivet i Göteborg. På bokbordet fanns 15 st böcker till salu om släkter mm. Böckerna var utvalda för att visa vad VSGF:s medlemmar åstadkommit och helt eller delvis författat och tagit fram.

Vidare sålde vi 99 års nummer av Västanbladet, blanketter mm.

Välgjorda exempel på föreningsmedlemmars antavlor var monterade på skärmar.

Landsarkivet hade tagit fram och visade (i original) Ulrika Kullgrens stamträd från 1868. Detta stora färglagda planschverk upptar 7.569 personer!

Ett stort antal personer besökte vår monter under dagen och förhoppningsvis kommer många nu att ta ytterligare kontakter med VSGF och bli medlemmar.

I "marknadsföringen" deltog Per Clemensson, Karin Holger, Jan Kartengren och

Joel Holger

Kassören rapporterar att några medlemmar ännu ej betalat årsavgiften för år 2000. Är Du bland dem? Postgirot är 24 23 85 -3. Välkommen med Din årsavgift snart.

Håkan Olufsson, Klintegården i Olunda, Flakeberg

Bondeståndets riksdagsman 1720-1731 och dess talman

vid 1726 och 1731 års riksdagar.

av Rolf Ekelund

Under min mångåriga släktforskning, som gett mig en fin insyn i den svenska folkliga historien, har jag träffat på åtskilliga färgstarka och driftiga personer, som speciellt fångat mitt intresse. Här följer berättelsen om min mormors farmors morfars morfar, Håkan Olufsson, en synnerligen orginell herre.

Håkan Olufsson bör vara född i slutet av 1650-talet. Fadern var bonden i Olunda Klintegård och nämndemannen för Wiste härad, Oluf Pedersson, född omkr. 1617, död den 7 mars 1697. Denne hade tydligen varit gift tre gånger och Håkan bör vara son i första giften med hustrun Ingeborg. (Även tredje hustrun hette Ingeborg). Mantalslängden 1644 anger för Olunda Per Olufsson och Brita Håkansdotter, vilka bör vara Håkan Olufssons farföräldrar.

Håkan finns inte nämnd i något sammanhang förrän han gifter sig den 29 oktober 1697 med Karin Andersdotter från Storegården Längnum. De får tillsammans barnen Ingeborg, döpt den 9 juni 1699, Anders döpt den 24 april 1701, Ingegerd, min ammoder (står Ingeborg i dopbok), döpt den 26 mars 1703 samt Anna, född 1707.

Riksdagsmannen

Det finns inga belägg för att Håkan varit nämndeman som fadern men det hade varit en naturlig språngbräda till befattningen som riksdagsman. Hur han blev vald till

detta har inte kunnat klarläggas. Han var tydligen en despotisk man, självvåldig och egocentrisk och ville gärna styra och ställa hemma i socknen, vilket framgår av efterlämnade brev.

Han blev alltså riksdagsman för bondeståndet 1720 och valdes till vice talman 1726. Han fungerade emellertid som talman i stället för den ordinarie eftersom denne varken kunde läsa eller skriva och vid 1731 års riksdag utsågs han till bondeståndets talman. Riksdagen fungerade inte då som den gör nu med alla partier samlade i en riksdagslokal utan varje stånd samlades var för sig i sina egna lokaler och debatterade de olika ärendena. Sedan samlades talmännen hos kungen och framförde sina åsikter var efter denne i regel tog beslut.

Håkan Olufsson lär alltså ha träffat Drottning Ulrica Eleonora och Kung Fredrik I vid åtskilliga tillfällen. Frihetstiden, som inträffade efter Karl XII:s död, avsåg att upplösa enväldet och lägga makten hos riksdagen. Men Karl XII:s syster, Ulrica Eleonora, som i januari 1719 valts till regerande drottning, visade som regent stor självrådighet och en vilja att återgå till enväldet. Hon tvingades avstå kronan till förman för sin make, som den 24 mars 1720 valdes av ständerna till kung. Det verkar som om Håkan Olufsson under sina år som riksdagsman arbetade för att återge kungahuset större makt, om ock icke envælde.

Det var annars vid 1726 års riksdag som Håkan Olufsson gjorde betydande insatser, både som ledare och förhandlare, vilket gjorde att han vid nästa riksdag, som bestämdes till "medium januari 1731", utsågs till ordinarie talman.

Den 22 juni 1730 utfärdades kallelse till Rikens ständer att den 16 januari 1731 sammanträda i Stockholm, då riksdagens högtidliga "utblåsning" ägde rum och den 22 skedde öppnandet i Rikssalen. Bondeståndet hade då sina lokaler i Gillestugan. Under detta riksmöte kom han emellertid ofta i konflikt med ståndet. Framför allt vid framläggandet av en ny lag om fri jakträtt för de ofrälse stånden. Han lär då ha yttrat att "bönder dom skall sköta

plog och harv och inte springa omkring med bössa i skogen". Kanhända denna ståndpunkt berodde på att Håkan Olufsson genom eget innehav av frälsehemman redan hade jakträtt själv. Det kan väl också tänkas att denna ståndpunkt bidrog till att han inte omvaldes till talman. Det fanns även insinuationer att "han i väl hög grad vetat tillvarata egna intressen". Landshövding Ehrenstrahl ingrep mot honom med att "han hade på sitt sätt vetat så väl tala för skålen att han rest hädan med 20.000 riksdaler silvermynts förtienst och icke blef vald till dene lagman". Han hade tydligen roffat åt sig en större summa pengar för egen del på något skumt sätt.

Vid riksmötet höll Håkan Olufsson ett tal

till kungen och dessutom ett tal till ständerna efter riksmötets slut. Dessa båda tal finns i tryck.

Det är efter riksmötet 1731 som Håkan Olufsson blev uppkallad till drottning Ulrica

Eleonora, som ville tacka honom personligen för hans kungavänlighet. Hon frågade honom om det var något han ville ha och han lär ha svarat: "Tack, inget för egen del men därhemma i sockna har vi en näken bru". På hennes fråga vad han menade svarade han att kyrkan i Flakeberg varken hade kyrksilver eller skrud - därav "den nakna bruden". (Det har vidare berättats att när Karl XII:s likfärd drog förbi Flakeberg hade man inte råd med svart flor som hedersbetygelse).

KALK I FLAKEBERGS KYRKA.

Av drottningen fick Håkan Olufsson då mottaga i förgyllt silver med ingraverad text "Dråttning Ulrica Eleonora Flakebergs Kyrcka Ao 1731", nämligen Nattvardskalk-64 lod, Paten-16½ lod, Vinkanna-110 3/4 lod, Oblatask-54½ lod vidare Antependium i fransk sidendamast, Mässhake i samma material med silverbroderi, Alba med silverspetsar, Altarduk i vitt linne, Kalkduk i siden samt Kollektåv i siden med pingla.

Allt detta hade Håkan Olufsson med sig hem till Flakeberg.

I ett brev till biskopen i Skara, Jesper Svedberg, skriver Håkan Olufsson egenhändigt

med stor och driven handstil den 8 augusti 1731 följande:

*Hans Kungl Majestäts Troo Man och Biskop, HögWördige Fdr Doctor Jesperus Svedberg, (brevets adress)
UpWachtas med detta uti Skara och Brunnbo, allerödmjukast.*

HögstWyrldige Fdr. Doctoradj Biskop Höggunstige Herre

När Jag ovärdigste fattige Undersäte Undfick den Höga Kungl. Nåden af Hännas Kungl. Majestät, Wår allernådigsta dråttning, att emottaga och med mig Nedförskaftva de Högst beprisel: Kåstbara, och alldrig tillfyrest Högberömel: Skiöna och Härliga Sakerna till Flakeberg Kyrkia; Befallte Hännas Kungl. Majt., att jag skulle anmälla dess Nådiga Helsning till Högst Wördigste Fdr Biskopen, Hvilket iag Härmedht fördristar mig allerödmjukaste HögWårdige Fdr. Doctoren och Biskopen anmälla, med Underdånödmjukaste Bön det HögWördige Fdr. Doctoren och Biskopen Täckes Höggunstigt på mina och denna fattiga Sochenmäns Wägnar tilljka med Hella Höglåfl. Constorium, aflägga Wår allerunderdånigsta Tacksäjelse till Hännas Kungl. Majestät för den obeskriveliga Nåd och Barmhärtighet, Hvilkenhöga Nåd och Barmhärtighet, Wj alldrig skohla förgiäta att Beprisa till mångtusende Tider, samt afton och morgon Bedja gått för Wår högsta och Nådiga Öfverhet, framhärdar med diupaste Wördnad, HögstWördige Fdr. Doctoren och Biskopens allerödmjukaste och skiöldigste Tiänare.

Olunda d: 8 aug. 1731

Håkan Olufsson

Tahlman för Bondest.

FLAKEBERGS MÄSSKRUD. FOTO SKARAB. LÄNSM.

Brevet är som synes skrivet i en synnerligen underdånig stil trots att mannen bakom var en ordför person, van att röra sig även i fina kretsar. Språket är ovanligt krystat och speglar 1700-talets respekt och rädsla för makthavare och kyrkliga digniteter. Kyrkans makt var fortfarande mycket stor, det är bara ett trettiotal år efter häxprocesserna.

Församlingens tack till drottningen.

Det finns en gammal berättelse om församlingens tacksamhet för den kostbara gåvan. Den nedtecknades på 1880-talet av B.O.Cederbom vid ett besök i Flakeberg.

Man beslöt att gemensamt ysta en enorm ost och ge drottningen den i present. Denna fraktades sedan på en flakvagn dragen av parhästar upp till Stockholm. Ystkaret lär finnas kvar på Klintegården och är

betydligt över metern i diameter. (Eller är det kanske bara ett lakekar?) Ostens tjocklek vet man ju inte, men var den 30 cm tjock borde den ha vägt bortåt 325 kg. Man får hoppas att drottningen var förtjust i ost.

Kyrkohyggen.

Flakebergs äldsta kyrka byggdes förmodligen på 1100-talet. Den var i slutet på 1600-talet mycket bristfällig och sockenstämmo-protokollen omtalar ständiga reparationer. År 1722 den 16 maj står följande:

“§3 Håkan Olufsson i Olunda lovade gifva til kyrkian 200 rsmt til Flakebergs kyrkias förbättring med den Cautel att sockenstämman vilja vara lydiga til at giöra arbetet endräkteliga”.

Om denna grundliga reparation någonsin gjordes är inte klarlagt, för 1725 skriver Håkan Olufsson till biskopen att Flakebergs kyrka var liten, mörk och i dåligt skick och att han ville bygga en ny. I ett annat brev till löjtnanten Rutger Belfrage på Rånnums säteri daterat 13 oktober 1732 berättar Håkan Olufsson som svar på ett brev från Belfrage: ..”angående Flakebergs Kyrkia, så är mig alldrig Kuniogt (kungjort) om thes Fondering (grundande) , annat än af gammalt folk, att hon alldrig varit Bygd (ombyggd) sedan Munkarnes tid, uthan af them först fonderad och Bygd, och alldrig sedan för nu 1725 (då) jag af eget tilltagande genom Gud then högstes ingifvande läth nederrifva hånne, sedan jag först försedt mig med alla tillräkliga Materialier, eftersom kyrkian war så liten och mörk, intet fick stå mer än 3 personer på hvar sidan, och var då alldeles Bofällig (bristfällig), så att ändock fallit ned, likväll voro murarne så tiocka och starka, att jag hade mer arbete att bryta neder murarna som var 2 alnar

tiuka än till att Upmura hånne igen. Socknen som består af 13 hella hemman woro alla emot mig, Hr Biskopen Svedberg tillskref iag thet han ville genom publication upmuntra Socknemännen att vara ense att taga neder kyrkian hvarp å han svarade att iag kan väll låtta nedertaga hånne men alldrig behöfver att Upbygga hånne mer, efter thesuthom ändock åhro nog Kyrkior till, och då när Socknemännen fingo hörra thet att Kyrkian skulle neder men alldrig Upbygga, föllo the med samblad till mig, och de sättade (rättade sig efter) mig uti allt, och så bestyrde iag om att Kyrkian alldeles af ny (på nytt) Upmurades på 13 dagars tid, uthan någon fingers skada och allt färdig med inmandömet på 3 Weckors tid och kåstad iag först förrän Socknemännens fölle till mig 200 rdl smt för Matrialier, och sedan när Kyrkian med Wacker alltaretafla (försetts) hvar allt färdigt, gick min kåstnad för mig allena, till 425 Rdl Contant, uthom thet iag skaffat alt Wårket (virket) ,men Socknemännen gjorde arbetet, doch the fattige på min kåst, och therutaf att allt gick lyckat och fort så att nu fähr stå 9 å 10 personer på hvar sidan .....

Brevet, som fanns i Skara Stiftsbibliotek, numera i Landsarkivet i Göteborg, visar klart att Håkan Olufsson ville styra och ställa efter eget huvud i församlingen. Det är anmärkningsvärt att biskopen svarade att Flakebergs kyrka inte behövde återuppbyggas eftersom det fanns gott om kyrkor i omgivningen. Det var ingen dålig arbetstakt att mura upp en kyrka på 13 dagar och inreda den på ännu en vecka.

Bankmannen

Håkan Olufsson var en mycket välbeställd

och förmögen man och fungerade som privatbank i omgivningen. Wiste härads dombok för 1737-39 utvisar ett antal fall av utlåning. Här redovisas några av dem.

"Komministern Johan Frondelii förskrivning av den 27 september 1736 på 68 daler smt, som han av Håkan Olufsson till Läns bekommit på 1 års tid med 6 procent intresse".

"Uppvistes Håkan Svenssons förskrivning av den 19 november 1736 på 60 daler smt samt Johan Erichssons i Tegene av den 16 oktober på 70 daler smt emot 6 procent intresse".

"Uppvistes överstinnans Vålborna fru Maria Wennerstiernas tremme obligationer daterade 29 februari 1736 och 10 mars 1737 på tillsammans 1.400 daler smt, varav dock 40 daler smt är betalte, hafvandes fru Överstinman förbundet sig att årligen betala 6 % intresse med säkerhet uti Gunmarstorps säteri".

"Uppvistes Capitainen Wålborne Hr Leonard Härds försäkringskrift av den 15 augusti 1733 ang. 200 daler smt som CapitainLiutnant Carl von Burgner lånat av Håkan Olufsson. (6 % ränta får väl anses som ockerränta - och inga avdragsmöjligheter fanns det heller).

Jordägaren

Förutom frälsehemmanet Klintegården i Olunda, Flakeberg, ägde Håkan Olufsson

säteriskatterusthållet Lefwene, torpet Apelbacken 1/8 mtl, 1/4 av frälsehemmanet Lilla Holmen som byttes mot frälsehemmanet Tomten i Olunda (brev 30 dec. 1730), torpen Kongskulle, Brännera och Åsen. Det var alltså här han hade gott om jaktmarker.

Efter Håkan Olufssons död sålde arvingarna Lefwene säteri med torpen Apelbacken, Brännera, Kongskulle och Åsen till överstelöjtnantskan fru Märta Steb för 4.500 daler smt samt 100 daler i vängåva.

Flakebergs kyrkoböcker är under tiden 1722 till 1739 mycket dåligt förda och på 1720-talet saknas hela år. Därför kan Håkan Olufssons dödsdag inte återfinnas i Flakebergs död- och begravningsbok. Men genom domboksanteckningar kan fastställas att han levde den 10 mars 1737 och var död den 18 juni 1737. Han blev ungefär 78-80 år gammal. Någon gravhäll på Flakebergs kyrkogård finns egendomligt nog inte efter denne märklige man, trots välståndet. Dottern Anna gift med Oluf Nilsson har däremot en gravhäll.

Källor:

*Flakebergs kyrkoböcker
Bondeståndets protokoll
Riksdagsbibl. Torsten Dahl
Domboksnotiser gen. Olga Dahl
Skara Stiftsbiblioteks brev
Särestadsboken*

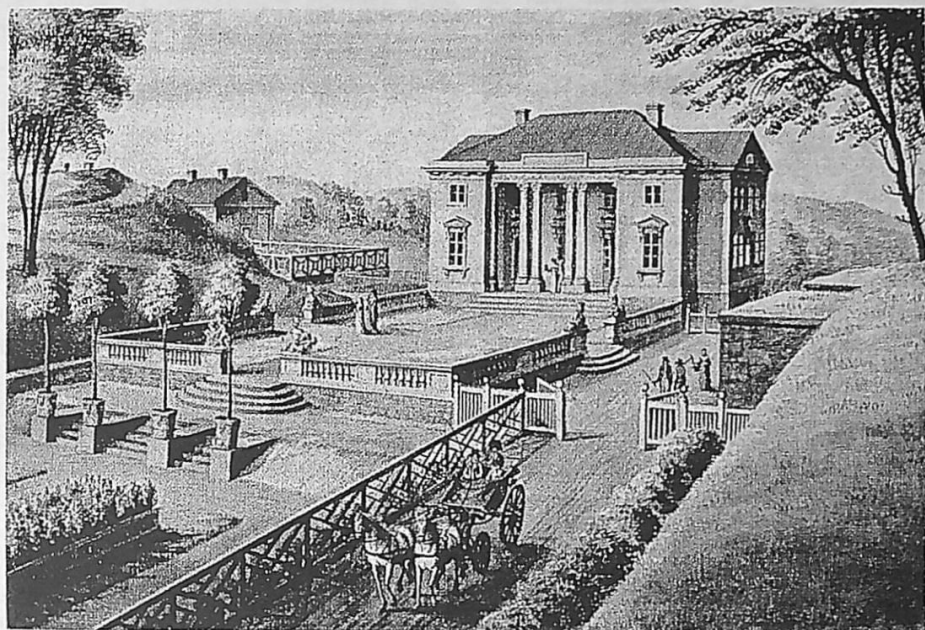

År 1999 har följande medlemmar i V S G F avlidit:

Almqvist, Gunnar, V.Frölunda
Holmqvist, Anna-Clara, Borås
Jonsson, Brita, Kil
Svensson, Reinert, V.Frölunda
Liedholm, Gösta, Göteborg
von Sydow, Johan, Göteborg
Wikander, Kerstin, V.Frölunda

Lars Gahrns bok om "Carl Wilhelm Carlberg och Gunnebo" har tidigare redovisats i Västanbladet nr 4-99. Här följer ytterligare ett kapitel ur samma bok.

Bouppteckningen lär oss litet grand om Carlbergs klädedräkt och levnadsvanor.

GUNNEBO FRÅN NORR. AKVARELL AV JUSTUS FREDRIK WEINBERG, 1823

Något porträtt av Carl Wilhelm Carlberg är inte känt, men Christina Hall står för en berömd snabbteckning i ord av Carlberg när han var arbetsklädd. Arkitekten gick helst klädd i mörk kattunströja (bomullsrock), korviga ullstrumpor, skor med spännremmarna avklippta och nattmössa. Då främmande kom till Gunnebo, gick han visserligen inte in till Christina Hall och hennes bror så klädd, men när syskonen var ensamma, gick han in till dem i dessa kläder.

Arvid Bäckström har offentliggjort Carlbergs bouppteckning, som bekräftar fru

Halls skildring och samtidigt ger en rikare bild av Carlberg. Han ägde mycket riktigt nio par gamla ullstrumpor och dessutom inte mindre än tolv nattmössor. Samtidigt får vi veta varför han ville gå omkring i nattmössa även dagtid. I boet fanns nämligen även en ask med två peruker och en ask med en ny peruk. En puderlåda fanns där också. I enlighet med allmänna bruket pudrades alltså perukerna. Carlberg gick således som alla andra män i hans ålder - även John Hall d.ä. - omkring i peruk, vilket innebar att hans hår måste klippas kort. I vardagslag lämnade man dock peruken

hemma, men då behövde man desto bättre en värmande nattmössa på huvudet. I likhet med alla andra män utom John Hall d.y., som väckte uppseende med sitt skägg, rakade sig Carlberg. Fyra gamla rakknivar ägde han jämte en rakspegel och en rakborste. Dessutom fanns en liten spegel. Glasögon ingick i boet, men tyvärr vet vi inte om Carlberg bar dem i vardagslag ute eller vid skrivarbete.

Carlberg blev så småningom kapten och hade en del uniformspersedlar : en fortifikations-uniformsfrack, två par epåletter, tre och ett halvt dussin fortifikations-uniformsknappar, ett värjegehång, en sabel, ett sabelgehång, en portepé (handrem till sabel) och en trekantig galonerad hatt med plym.

I boet fanns sju hälsingelärftsskjortor med krås och manschetter och ett par halsknappar med kedja. Dessa knappar användes för att hålla samman skjortan i halsen. Underbyxor och underskjortor saknas dock. Däremot har han två par gula kasimirsbyxor, två par svarta klädesbyxor och ett par gamla "everlastingsbyxor" (tydligt slitstarka byxor). Som alla män från denna tid har han knäbyxor. Att byxorna var av detta slag framgår av att han hade ett par knäspännen i silver och ett par svarta knäspännen. Strumporna bör följaktligen ha varit knästrumpor. Han ägde som sagt nio par gamla ullstrumpor och därutöver fyra par nya ullstrumpor och två par svarta silkesstrumpor. Ett par skor, ett par galoscher och ett par gamla tofflor kunde han välja mellan. Till skorna hade han ett par skospännen av silver och ett par svarta skospännen, tydligt motsvarigheter till knäspännen. Ett par stövelmanschetter antecknades (men inte några stövlar !).

Carlberg hade flera västar att välja

mellan : en svart klädesväst, två gula klädesvästar och tre kulörta västar av ylle. Fyra gamla sidennäsdukar kunde han stoppa ned i väst- eller byxfickor. Ibland kunde han bära ett ur med sigill och nyckel samt stålkedja, men klockor var alltför värdefulla för att man jämt skulle bära dem med sig. Därför fanns en "krok till ett urs upphängande". Runt halsen kunde han lägga någon av de åtta spännhalsdukarna eller en gammal svart sidenschal. Ett halsduksspänne kunde hålla halsduken samman.

Förutom de två uniformsrockarna fanns endast en "gammal kapperock". Ett blått sidenskräp kunde han spänna om sig. Två par handskar var bra att ha under kyliga dagar. Förutom uniformshatten hade han en bättre civil hatt, två gamla civila hattar och - som sagt - tolv nattmössor. På kvällen hade han inte bara nattmössor att sätta på sig utan även en natttröja (nattrock) av nankinstyg. En dammborste och en klädesborste användes, när kläderna skulle hållas snygga.

När Carlberg gick ut och spatserade, kunde han stödja sig på ett spanskt rör med elfenbensknapp och silverring. Ett par sporrar av stål med remmar låter oss ana, att han red, när det gällde längre sträckor. Vid halka kunde han använda ett par broddar av stål med remmar.

En snusdosa ingick nog ständigt i utrustningen, ty han ägde sex stycken samt dessutom fyra större dosor med snus och en stor butelj med lock och med två skålpund snus i. De sistnämnda torde vara förvaringskär i förrådet. Ett glas vin sade han inte nej till. I samlingen ingick en korkskruv, två buteljkorgar, fyra dussin tombuteljer och tre släta vinglas. Att döma av antalet föremål drack han hellre eller oftare te än kaffe. Det blir 29 - 6 för teet, nämligen fem teskedar,

tre tekittlar, fyra tedosor, en tebricka, tre par små ostindiska tekoppar med fat, två engelska tekannor och åtta ostindiska tefat. Därjämte fanns en brukad kaffekittel, en kaffekanna och 20 skålpund kaffe i fyra papperspåsar. Samma intryck får man från Gunnebo: Teet övervägde över kaffet. Betecknande nog serverade Carlberg herr Hall och de Miranda te vid besöket den 30 november 1787. Huruvida han inte bara snusade utan även rökte är dock mera osäkert. Han ägde visserligen två silverbeslagna sjöskumspipor, men tobaksburkar eller tobaksdosor med tobak i omtalas inte.

Carlberg var ungarl, och förutom tekannor och kaffekannor finns ingenting, som har med matlagning att göra. I stället fanns ett ofullständigt matstall av tenn med överdrag av kläde. Matstall är ett annat ord för mathämtare, och en sådan användes, när

man hämtade färdiglagad mat från värdshuset och andra näringsställen. Inte heller i Carlberg rum i Gunnebos norra flygelbyggnad finns någonting, som har med matlagning att göra.

Han skötte dock knappast mathämtningen själv, ty han hade en betjänt - även kallad dräng - vid namn Lars Hedenström, som följde honom till Gunnebo. I norra flygelbyggnaden fanns nämligen inte bara "Capitain Carlbergs kammare" utan även "Capitain Carlberg drängkammare". En ringklocka av mässing eller malm ägde han, och sådana brukade användas, när man skulle tillkalla tjänstefolket.

Källa:

Arvid Bäckström: C.W. Carlbergs sista bo, reprotryck från Allkopia, Sthlm 1962.

Släktforskare !

2.787:- .....

... i rabatt får Du, vid köp av
Copex L D 75.

Du betalar endast 4.600:- inkl. moms
(ord. pris 7.387:-)

- * läsaren har specialanpassad fichehållare för SVAR-fiche
- * 1 st objektiv med 42 x förstoringegrad
- * stor bildskärm 29 x 28 cm
- * frakt tillkommer
- * 7 dagars returrätt

MSAB
MICROSYSTEM AB

Schéelegatan 3
416 60 Göteborg
031 - 19 06 09

Box 22
520 30 Ljung
0513 - 50020

Biblioteket har tillförts följande bokgävor och nyförvärv

- Vänersborgs Museum och Johan Adolf Andersson
av Ingrid Hall. Varberg 1989
- Långarydssläkten. Mjölby 1998, 5.e upplagan.
- Jonsered - en hänsynsodling. Uddevalla 1988.
- Knektens barn. En berättelse om textilsamhället Dalsjöfors,
dess människor och folkrörelser av Börje Sehlin. Oskarshamn 1991.
- Ödsmål, Benediktus Montan av Arne Bergermo. Uddevalla 1991.
- Detta blev vår stad - Västerås. Västerås kulturnämnd. Stockholm 1990.
- BTF. Byggnadstekniska föreningen i Gbg. Medlemsförteckn. 1991-92.
- Fakta om folkvalda. Riksdagen 1998-2000.
- Folkrörelserna i Sverige av Hilding Johansson. Skara 1980.
- Upplysningens spegel av Magnus Nyman. Norge 1994.
- Modister och sömmerskor i Uddevalla av Stellan Granat. Stencil Uddevalla 1996.
- Vuosikirja Årsskrift 44. Utgiven av Genealogiska Samfundet i Finland 1999.
- Skuggsidor - sjukdom, nöd och utanförskap i arkiven. Årsbok för Riksarkivet och
Landsarkiven. Västervik 1999.
- Släkten Ekelund av Rolf Ekelund. Kullavik 1999.
- Saxo. Kulturhistoriska årsböcker för Skåneland, 1993, 1995, 1997 och 1998.
- Björneborgs Bruk, studier i Värmländsk brukshistoria. Göteborg 1959.
- Vägnamn i Lerum. Utgiven av Kulturnämnden i Lerum 1990.
- Ur Svenska Herrgårdsarkiv. Åt minnet av släktforskare greve Gustaf Ad. Sparre.
Stockholm 1902.
- Gnistan 1878 - 1978. Sällskapet Gnistan 100 år. Stockholm 1978.
- Landsstatsmatrikel 1903 - 1904.
- A Short History of the English Church in Gothenburg 1747-1997
av John R. Ashton. 1997.
- Sveriges Bebyggelse, Älvsborgs län. Uddevalla 1947.
- Göteborgs-Emigranten, del 2 t.o.m. del 6. Uddevalla 1990-97.
- Hovkalender 1995. Utgiven av Riksmarskalkämbetet. Stockholm 1995.
- Christiania-slekten Hansson av Gunnar Christie Wasberg. Oslo 1999.
- Den osynliga länken, handelshuset i Göteborg under 1900-talet
av Jan Kuuse. Stockholm 1999.
- Styrelsen tackar varmt alla som genom sina gåvor berikat vårt bibliotek !*

Släkt och Hävd årgångarna 1980-1987.

Är någon intresserad av övertaga dessa ?

Ring i så fall till Elisabeth Ahldin Dahl, tel. 031 - 336 56 43

LANDET RUNT ur olika medlemsblad

Denna gång fortsätter Joel Holger att kortfattat redogöra för läsvärda och intressanta artiklar ur medlemsblad för släktforskarföreningar i Sverige. Medlemsbladen finns tillgängliga i VSGF:s bibliotek på Erik Dahlbergsgatan.

ALIR-ANOR. Forskarföreningen Alir, Söderhamn m. omnejd

Nr 3/99. Ulla Eriksson i Söderala skriver om vallonättingen Johan Isac Sundberg, som blev byggmästare i Söderhamn (anfader Bastian - Michot, Österby Bruk, Uppland). - Sigurd Söderquist berättar om Nathan Söderbloms militärtjänst på Mohed 1888 och hans kontakter med sedermera ÖB general Olof Thörnell.

ANGELÄGET. Sveriges Släktförbund
Nr 4. dec.99. Släktforskarförbundets Verksamhetsplan för år 2000.

AN-SIKTET. Folkare Släktforskarför.

Nr 3. aug.99. Besynnerliga händelser från Säter i Dalarna 1668-1758 sammanställda av Birgitta Larhm från en bok 'I Dalarna- Prosa och Poesi' - Samma person presenterar författaren Carl Larssons i By (1877-1948) antavla.

ARTE ET MARTE. Riddarhuset Stockholm

Nr 2/99. Om Riddarhuset (byggnaden) skriver Kerstin Fried med anl. av boken "Adelzfolckets huus" (av Alf Åberg, Claes Ellehag o. Anna Hamilton, Byggförlaget) - 'Riddarhuset som rättspolitisk arena' av Mauritz Bäärnhielm. - 'Graffiti' i Riddarhuset av Lars Wikström. - 'Några originella adelsvapen' av Jan von Kownow.

DALFOLK. Dalarnas Släkt-, Hembygds- o. Emigrantforskarförening

Nr 2/99. Folke Hansjons berättar om hur en kyrktupp från Mora hamnade på Nordiska Museet (genom Artur Hazelius) och blivit "pins" tillbaka i Mora. - 'Fallrättigheter och släktforsk-

ning' av Carl-Olof Sahlin, vilken redogör för de många skvaltkvarnarna vid Grådaforsen i Österdalälven. De fanns kvar ännu omkr. år 1900, då de inlöstes av Stora Kopparbergs Bergslags AB.

Om ett 'Storstätligt Leksandsbröllop' berättas från ett reportage i 'Tidning för Falu Län och Stad'. Det var Bröms Anna Olofsdotter från Leksand, som gifte sig med den tyske prästen Johannes (Hans) Ehlers år 1880.

Nr 3/99. Forts. på 'Storstätligt bröllop', nu brudens egen och detaljrika berättelse.

DISKETTEN. Dis-Väst

Nr 4/99. 'Hisingen - Den plågade ön'. Utdrag ur Ture Adolfssons fakta från tiden före 1658 gjord av Bengt Hederstierna. - DIS-Västs årsberättelse. - Björn Hallberg skriver om 'Jag träffade aldrig min farfar - ett livsöde under 1800-talets senare hälft' och om hur hans okände morfarsfar trädde fram i forskningen genom bl.a. rättsprotokoll.

DISKULOGEN. Föreningen Dis

Nr 49. okt.99. 'DIS i Tyskland'. Olof Cronberg har följt en resa till norra Tyskland, som genomförs av 'Nordgen'. En fyllig redogörelse med länkar och e-postadresser. - 'Så här gör du när du söker i Mormonernas Family Search'. Anvisningar av Björn J. - 'Datortermer på svenska', forts. från nr 44 och 45.

GF-AKTUELLT. Gen. Föreningen

Nr 140. nov.99. Ian Hamilton: 'Källkritik och kvalitet'.

Nr 141. dec.99. Serieindelningen av kyrkoarkiven förtecknas A I till P. T.ex. serie H, Bilagor

till ministerialböckerna, kan vara väl värda att studera. Allt är inte mikrofilm!

GESTRICIA. Gästrikland Genealogiska För
Nr 4. dec.99. 'Friarseder i Ovan sjö', Gästrikland, av Inger Löfberg. - Berättas om hur 'Dräng med knappetroja hamnade i stocken'. Man fick ej ha för brokiga och fina kläder 1697.

HALLANDSFARARES INFORMATION.
Hallands Genealogiska Förening

Nr 45. sept.99 Serien Halländska socknar fortsätter med Getinge, som presenteras av Eva Johansson. - 'Salpetersjudare' är en fyllig artikel av Calle Lindström, Lindesberg. Salpeter ingick ju som viktig del i svartkrut, som i sin tur var helt nödvändigt för arméerna från 1300 till in på 1800-talet. Litteraturförteckning.

HÄRADSBLADET. Dals Långed

Nr 1/99. Ur 'Edestams Herdaminnen' väljer Bertil Johansson några originella präster från Dalsland. - Roland Olsson redogör för 'Ur en gammal vaxduksbok', som avser Dals-Eds kommun, Ödskött och Bäckefors och troligen upptecknats av Edvard Eek i Ed före sekelskiftet.

Nr 2/99. 'Brälanda Oktobermarknad' på 20- och 30-talen beskrivs av Einar Eriksson med intressanta foton. - Om 'Eds samhälle- 100 år' skriver Lars Erik Israelsson. Det första huset i stationssamhället byggdes för 100 år sedan.

JLS-NYTT. Jämtlands läns Släktforskare

Nr 79. nov.99. Tema Härjedalen. - 'Fiske och jakt inom Tännäs socken under 16- och 1700-talet' av John G. Jonsson. Tvister och avundsjuka när det gäller jakt och fiske har givit stoff till många häradsprotokoll.

KALIXforskarNYTT Kalixbygdens Forskarförening

Nr 3. okt.99. Bengt Persson skriver om Carl v. Linnés Lappländska resa 1732 och då han passerade Kalix i aug.

KGF-NYTT. Kronobergs Gen. Förening

Nr 66. sept.99. Meddelas att KGF:s databas finns på CD-skiva, som kan beställas. - 'Smäländsk folktro' forts. från föreg. nr. - För ett komplicerat faderskapsmål redogöres med rubriken 'Ett barn med tre fäder' av Eva Dalin. Tingsrätten fällde till slut en man till döden, vilket dock lindrades av Hovrätten till 30 par spö.

Nr 67. Dec.99. Socknarna i KGF:s databas över födda, vigda, döda bifogas detta nr. - Roliga händelser från 1780-talet berättas av Owe Wennerholm. En handlande, Martinelle, i Jönköping kallade alla sina söner för Gustaf och numererade dem I, II, III och IV. Men inte utan problem - läs själv!

MARK-RÖTTER. Marks Härads Släktforskarförening

Nr 3/99. Marks Härads Släktforskarförening under 15 år av Göran Weiler - Per Olof Stenbäcken skriver om Örby pastorat.

MGF-NYTT. Midälva Gen. Förening

Nr 3/99. MGF -20 år. - Forts. på artikeln i nr 2 om Ingrid Bergman och Petter A. Lindström och deras resp. anor. av Barbro Andersson.

NJUDUNGEN. Njudungs Gen. Förening

Nr 4. okt.99. 'Vilhelm Moberg och Andrew Peterson. Verklighetens KarlOskar var från Östergötland' av Birger Göransson, Vänersborg. V. Moberg fick impulser från 10 st dagböcker av A.Peterson, vilken bodde i Waconia, Carver County, Minnesota, 1854-1898.

PLF-NYTT. Person- och Lokalhistoriskt Forskarcentrum Oskarshamn

Nr 51. okt.99. Om alternativa källor vid släktforskning redogör Gunnar Källenius med rubr. 'Landskapshandlingarna I'

RUNSLINGAN. För. Släktforskare i Uppland

Nr 3. sept.99. 'Din dator kan tappa minnet!' av

Sten Gillgren behandlar problemet med att digitala medier är obeständiga, om än delade meningar finnes. För långtidslagring är papper f.n. det enda realistiska alternativet (men hur klarar sig utskrift med dator-skrivare?)

SLÄKT OCH HÄVD. Gen. Föreningen

Nr 2/99. 'Hammarsmederna Scholl - Schult - Skult i tidiga led' av Bertil I W Kjelldorff. - 'Med bibel och svärd - kyrkoherde Broddo Svenonis i Rogberga' av Göran Sparrlöf. - 'Släkterna Kniberg - Kohlbeck - Neijber' av Birgitta Sandblad, Uppsala.

SLÄKTBANDET. Eksjöbygdens släktf.för.

Nr 24. juni 99. Forts från nr 23 'Hans Månsson (Wetterdahl) - en förvirrad gammal man'.

SLÄKTDATA. Föreningen Släktdata

Nr 3/99. 'Några minnen från min släkt - upp-tecknade för mina barn' av Anna Uddeberg (1882-1960). Forts. från föreg. nr. En lång detaljerad släktskildring. - Om en svensk frivillig i Boerkriget 1899 vid namn Frederick Toy, född i Göteborg, och avrättad 1901 i Sydafrika berättar Bertil Häggman, Helsingborg.

Nr 4/99. Forts. på 'Några minnen från min släkt'. - Redovisas socknarna i Släktdatas registerfiler (födda, vigda, döda), nu med 253 register och totalt 561.000 poster. - 'Göteborgs Fotografier, ateljéer och yrkesmän 1840-1910' av Lars Olof Lööf. En bokanmälan av Per Liljeström. - 'Mer information om Frederick Toy' forts. från föreg. nr med bl.a. foto. - 'Brandförsäkring förr i tiden', en informativ redogörelse av Per Liljeström. - 'Släktforskning utan förkunskaper', inledningen till Per Liljeströms släktkrönika 'Anders Hansson (1810-82) och hans släkt', utg. 1989.

SLÄKT historiskt FORUM. Sveriges Släktforskarförbund

Nr 2/99. K.G. Junhall ger tips och råd om 'Att tillverka en släktbok'. Mycket information för de

släktforskare som är på gång att publicera sig. - 'Vem känner till släkten Devin?' av Pontus Möller. - 'Den gamla gravstenen på Ödestugu kyrkogård'. Rune Enochsson berättar om en märklig dubbelsidig gravsten från 1720-talet i Småland och de impulser den givit honom. - 'Jacob Kock - en livlig gästgivare i 1600-talets Jönköping' av Per Ericsson. J. Kock etablerade sig omkr. 1615 och blev framgångsrik, trots dödsdomar två gånger för hor. Vårdshustomten är den samma som platsen för nuvarande Stora Hotellet. - 'Auktioner i Pershyttan under 100 år' av Åke Mossberg. Ett nyupprättat register innefattar 8500 auktioner i Nora Bergsförsamling, och visar på en försummad källa till kunskap om fädernas liv.

Nr 3/99. 'Några problem i Hedemora på 1720-talet'. Elisabeth Thorsell påpekar att det finns mera i kyrkoboken än bara födelse-, vigsel- och dödböcker. Serie H, med bl.a. flyttningsbevis samt serie G, med avlösningslängder, som har uppgifter om personer som fått absolution. Serierna är ej filmade. - 'Gravskriften i Ödestugu från 1720' av Alf Önerfors. Han förklarar bakgrunden till den ovanliga inskriften omnämnd i nr 2/99. - 'Mormonerna på Nätet!' Elisabeth Thorsell anmäler och ger anvisningar om Mormonernas hemsida: Family Search. - Landsarkiven börjar fylla 100 år (Vadstena) och Barbro Nordlöf berättar om hur det varit förr. - 'När Otto skulle dra åt Hälsingland - eller en resa år 1882'. En reseskildring från Sävsjö i Småland till Iggesund i Hälsingland insänd av Siv Bergström. - 'Judiska Släktforskningsföreningen i Sverige' bildades 1997 och presenteras av Carl Henrik Carlsson.

Nr 4/99. 'Jakten på min släkt'. Uppsatstävlingen för ungdomar är avgjord. - 'Ofrälse heraldik' av Magnus Bäckmark, som påpekar att detta är också en värdefull källa i forskningen. - Olof Cronberg skriver om 'Att släktforska i Tyskland via Internet' och Gustaf von Gertten om 'Vårt historiska intresse för Nordtyskland'.

BEGRÄNSAD EFTERSÄNDNING

Vid definitiv eftersändning
retur med nya adressen till:
VÄSTANBLADET
Erik Dahlbergsgatan 36
411 26 Göteborg

B FÖRENING-
BREV

Sverige

Porto betalt

Forska med VSGF:s datorer !

Emigranter 1869 - 1930

Sveriges dödbok 1968 - 1996

Svenskt Biografiskt Lexikon A - Rettig (29 band)

Föreningen SLÄKTDATAs kyrkoboksregister över födda, vigde och döda

☛ Nästa nummer av Västanbladet har manusstopp den 10 mars 2000. ☛

Tveka inte ! Såväl korta som längre manus och forskningsresultat mottages för publicering. Gärna även små anekdoter o.d.

Låt oss också få ta del av Dina synpunkter på tidningen.

V S G F :s

BIBLIOTEK och EXPEDITION

Erik Dahlbergsgatan 36 B, 411 26 Göteborg

har under våren öppet

tisdagar kl 10.00 - 12.00

torsdagar kl 10.00 - 14.00 (då torsdagsgruppen har sin verksamhet)

samt **1 timma före varje föreningsmöte** på Erik Dahlbergsgatan.

Sybil Winell, tel. 16 05 95, har erbjudit sig att öppna biblioteket för besök efter telefonöverenskommelse.

Tel. 031-13 12 26 www.genealogi.se/vsgf.htm Postgiro 24 23 85 - 3